

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי |
התשפ"ג-2023

ביקורת מעקב

**המבקר ברשות
המקומית -
תפקידו
והתנהלותו -
ביקורת מעקב**

המבקר ברשות המקומית - תפקידו והתנהלותו - ביקורת מעקב

רקע

הביקורת הפנימית היא תפקידו העיקרי של מבקר הרשות המקומית - האמון על בדיקת פעילותה של הרשות ועל הגשת דין וחשבון שנתי על הביקורת שעשה. מעמדו של מבקר הרשות מורכב. מחד גיסא הוא עובד של הגוף המבוקר וכפוף לעיקרון ההיררכי המחייב אותו לציית להוראות הממונים עליו; מאידך גיסא, יכולתו למלא את תפקידו כהלכה קשורה קשר הדוק ליכולתו לפעול בעצמאות, בניטרליות וללא תלות בגורם כלשהו. לנוכח השפעתן הרבה של הרשויות המקומיות על חיי התושב והסיוע הממשלתי הרב הניתן להן, נודעת חשיבות לחיזוק מנגנוני הביקורת - החיצוניים והפנימיים - על המתרחש בהן כדי להבטיח את תפקודן התקיין.

נתוני מפתח

<p>19 (כ-28%)</p> <p>מתוך 67 העיריות שמסרו מידע בנושא לא העסיקו עובדי ביקורת נכון לספטמבר 2022 ולא הקצו את התקציב המזערי שנקבע בדיון עבור לשכת המבקר בשנת הכספים 2021</p>	<p>40 (כ-57%)</p> <p>מתוך 70 העיריות שמסרו מידע בנושא לא העסיקו עובדי ביקורת נכון לספטמבר 2022</p>	<p>53-ב (כ-23%)</p> <p>מתוך 229 הרשויות המקומיות שבהן אוישה משרת המבקר כיהנה אישה במשרה זו נכון לספטמבר 2022</p>	<p>28-ב (כ-11%)</p> <p>מתוך 257 הרשויות המקומיות לא כיהן מבקר נכון לספטמבר 2022</p>
<p>63-ב (כ-53%)</p> <p>מתוך 119 העיריות והמועצות המקומיות שמסרו מידע בנושא לא נדון דוח הביקורת שהוגש בשנת 2021 בצוות לתיקון ליקויים נכון לספטמבר 2022</p>	<p>30-ב (כ-19%)</p> <p>מתוך 156 הרשויות המקומיות שמסרו מידע בנושא לא נדון דוח הביקורת שהוגש בשנת 2021 במועצת הרשות המקומית או בוועדת הביקורת נכון לספטמבר 2022</p>	<p>72-ב (כ-28%)</p> <p>מתוך 257 הרשויות המקומיות לא התכנסה ועדת הביקורת בשנת 2020</p>	<p>138 (כ-67%)</p> <p>מתוך 206 הרשויות המקומיות שבהן כתב המבקר דוח ביקורת לשנת 2020 לא פרסמו באתר המרשתת שלהן את דוח הביקורת לשנה זו נכון ליוני 2022</p>

פעולות הביקורת

בשנת 2020 פרסם משרד מבקר המדינה דוח ובו ממצאי ביקורת בנושא "תפקידם והתנהלותם של המבקר, הגזבר והיועץ המשפטי ברשויות המקומיות" (הביקורת הקודמת)¹. בחודשים אפריל עד ספטמבר 2022 בדק משרד מבקר המדינה את פעולותיהם של משרד הפנים ושל מחוזותיו וכן את פעולותיהן של הרשויות המקומיות לתיקון הליקויים העיקריים שעלו בביקורת הקודמת בכל הנוגע לתפקידו ולהתנהלותו של המבקר ברשות המקומית

1 מבקר המדינה, **דוח שנתי 71א** (2020), "תפקידם והתנהלותם של המבקר, הגזבר והיועץ המשפטי ברשויות המקומיות", 365 - 417.

וכן בכל הנוגע לממשק העבודה בין הנהלת הרשות ובין מנגנוני הביקורת הפנימיים (ביקורת המעקב).

תמונת המצב העולה מן הביקורת

ניהול אינטגרטיבי של נתונים לבחינת מועילות הביקורת - ביקורת המעקב העלתה כי הנתונים המצויים בידי משרד הפנים על המבקרים המכהנים ברשויות המקומיות, ובכלל זה על היקף משרתם ועל המשאבים המוקצים להם אינם מנוהלים, מאורגנים ומנותחים כראוי: (א) הנתונים נאספים במקביל על ידי אגפים שונים במטה משרד הפנים לצרכים שונים וכן על ידי מחוזותיו; (ב) הנתונים נאספים באופן ידני, אינם מתעדכנים באופן שוטף וניכרים פערים בין הנתונים שמחזיק כל אחד מהגורמים השונים - כך לדוגמה, בהשוואה בין הנתונים שהחזיק אגף הביקורת ובין הנתונים שהחזיק מחוז צפון של משרד הפנים נמצאו פערים בשמותיהם של שבעה מבקרים ובהיקף ההעסקה של שלושה מבקרים נוספים; (ג) קצב התחלופה המהיר של מבקרים ברשויות מסוימות מקשה עוד יותר את שמירת העדכניות של הנתונים; (ד) נתונים גולמיים המוחזקים בידי אגף אחד אך דרושים גם לאגפים אחרים לצורך הפקת תובנות וקבלת החלטות מושכלות יותר אינם מאוגמים ואינם מועברים באופן שוטף ליתר אגפי המשרד או למחוזותיו.

מינוי מבקרים ברשויות המקומיות - בביקורת הקודמת עלה כי בעיריית באקה אל-גרבייה, במועצות המקומיות ג'וליס, דיר חנא, ירכא וכפר מנדא ובמועצה האזורית מבואות החרמון לא כיהן מבקר שלא בהתאם לנדרש בדין לפחות ארבע שנים. נוסף על כך עלה כי למרות פרק הזמן הממושך שבו התנהלו הרשויות האמורות בלי למנות מבקר, הממונים על מחוזות משרד הפנים לא השתמשו בסמכות המסורה להם בדין למנות מבקר. ביקורת המעקב העלתה כי הליקוי תוקן במידה רבה: בעיריית באקה אל-גרבייה, במועצות המקומיות דיר חנא, ירכא ובמועצה האזורית מבואות החרמון אוישה משרת המבקר, אולם במועצה המקומית כפר מנדא לא אוישה משרת המבקר, ובמועצה המקומית ג'וליס מונה מבקר מאז הביקורת הקודמת אך הוא עזב את תפקידו, ובמועד סיום ביקורת המעקב לא כיהן מבקר במועצה. עוד עלה כי במועד סיום הביקורת במועצה המקומית פסוטה לא מכהן מבקר זה 14 שנים. נוסף על כך נמצא כי הממונים על מחוזות משרד הפנים עודם נמנעים מלעשות שימוש בסמכות המסורה להם בדין למנות מבקר ברשויות המתנהלות ללא מבקר זה שנים.

גיוון מגדרי באיוש משרת מבקר הרשות המקומית - נמצא כי שיעורן של הנשים המכהנות כמבקרות ברשויות המקומיות (כ-23%) נמוך משיעורן בכלל האוכלוסייה, וכי ברשויות מקומיות לא-יהודיות שיעור זה נמוך עוד יותר (כ-6%). נוסף על כך, מנתונים לשנת 2020 שהתקבלו מהממונה על השכר עלה כי שכרן של נשים המכהנות כמבקרות ברשויות מקומיות נמוך בכ-10% משכרם של גברים המכהנים בתפקיד זה.

הגשת דוחות ביקורת שנתיים - הביקורת הקודמת העלתה כי בשנים 2015 - 2017 לא הוגשו בממוצע בכל שנה דוחות ביקורת בכ-9% מהרשויות המקומיות (22 רשויות), וכי 14-רשויות מקומיות לא הגיש מבקר הרשות דוחות ביקורת כמתחייב על פי דין באחת או

יותר מהשנים 2015 - 2017. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי תוקן במידה רבה: בשנת 2020, בכ-8% מהרשויות המקומיות (20 רשויות) כיהן מבקר אך לא הוגש דוח ביקורת לשנה זו, ומבין הרשויות המקומיות שנמצא כי מבקרן לא הגיש דוחות ביקורת כמתחייב על פי דין באחת או יותר מהשנים 2015 - 2017 או שהוא הגיש דוחות ביקורת דו-שנתיים בשנים הללו, נמצא כי בחמש רשויות מקומיות לא הגיש מבקר הרשות דוח ביקורת באחת או יותר מהשנים 2019 - 2021 (דוחות ביקורת לשנים 2018 - 2020) או שהגיש דוחות ביקורת דו-שנתיים בשנים הללו: בשלוש רשויות מקומיות - עיריית **ביתר עילית** והמועצות המקומיות **אפרת ושגב שלום** - הגיש מבקר הרשות דוח ביקורת דו-שנתי, קרי לא הגיש דוח מדי שנה בשנה כנדרש בדין. כמו כן נמצא כי מבקרה של המועצה האזורית **גוש עציון** לא הגיש כלל דוח בשנת 2019 (דוח לשנת 2018) ובמועצה המקומית **בית ג'ן** נמצא כי מבקר הרשות לא הגיש דוח ביקורת ברציפות בשנים 2015 - 2021.

איכות דוחות הביקורת והיקפם - הביקורת הקודמת העלתה כי היו מבקרי רשויות מקומיות שהגישו דוחות דלי תוכן ודלי ממצאים, דוחות שהמלצותיהם אינן אפקטיביות ודוחות העוסקים בנושאים צדדיים שאינם מבטאים ראייה אסטרטגית של עבודת הביקורת המתבססת על סדרי עדיפויות ועל הערכת סיכונים. אומנם בביקורת המעקב נמצא שיפור בשיעורם של דוחות הביקורת השנתיים האיכותיים מתוך 143 הדוחות שנבדקו, אולם נמצאו 10 דוחות ביקורת שהיו דלי תוכן או דלי ממצאים; קצרי היקף; חזרו על ביקורות שנעשו בשנים קודמות או על ביקורות שנעשו באמצעות רואי החשבון החיצוניים; לא עסקו בתחומים שבהם הרשות חשופה לסיכונים; או שניכר כי לא היו בעלי ערך רב עבור הרשות: כך לדוגמה נמצא כי ברשות מקומית המשתייכת לאשכול חברתי-כלכלי 1, שגם בביקורת הקודמת נמצא כי מבקרה כתב דוחות דלי תוכן ודלי ממצאים, כתב מבקר הרשות, לפי המלצת משרד הפנים, דוח ביקורת על תאגיד עירוני, שממצאיו לא הלמו את היקפן הכספי המשמעותי של התקשרויות העירייה עם התאגיד בשנת הביקורת (קרוב לכ-50% מתקציב העירייה), ואף כי בסקירת הבקרה הפנימית של הרשות על ידי רואי החשבון החיצוניים נמצאו ליקויים ברישום ההוצאות בהתקשרויות הרשות עם התאגיד העירוני, הביקורת לא כללה התייחסות לתחום סיכון זה; ברשות מקומית אחרת נמצא כי מבקרת הרשות כתבה דוח ביקורת בנושא הקמת ועדות המועצה ותפקודן - אף שרואי החשבון החיצוניים מבצעים בכל שנה ביקורת בנושא; ברשות מקומית שלישית, שהייתה מצויה בתוכנית הבראה וכיהן בה חשב מלווה, כתב מבקר המועצה דוח ביקורת שעסק בטיפול המועצה המקומית בבקשות להנחה בתשלום הארנונה ובהתקשרויות המועצה עם חברת גבייה, בלי לכלול כל ממצאים או המלצות בעניין שיעור גביית הארנונה בגין יתרת הפיגורים שעמדה בשנת הביקורת על כ-97% מתקציב המועצה.

עבודה לפי תקנים מקצועיים - בביקורת הקודמת המליץ משרד מבקר המדינה למשרד הפנים לבחון מתן הנחיה לכלל מבקרי הרשויות המקומיות לפעול על פי תקני הביקורת הנהוגים בעולם בתחום זה. משרד הפנים מסר אז כי ישקול בחיוב להנחות את המבקרים ברשויות המקומיות לאמץ בעבודתם את תקני הביקורת הפנימית הנהוגים בעולם. בביקורת המעקב עלה כי בחינת מועילות הביקורת הפנימית ברשויות המקומיות ופרסום המלצות לביקורת בתחומי הליבה נכללו בתוכנית העבודה של משרד הפנים לשנים 2020 - 2021,

2 בבדיקה לא ניתן היה לכלול דוחות ביקורת שלצוות הביקורת לא הייתה גישה אליהם משום שהעתיקיהם לא הועברו למשרד הפנים והם גם לא פורסמו במרשתת.

אולם הוא לא הנחה את המבקרים ברשויות המקומיות לאמץ בעבודתם את תקני הביקורת הנהוגים בעולם ולא הפנה אותם אל עקרונות העבודה וההנחיות המקצועיות שקבע איגוד המבקרים.

פרסום ממצאי הביקורת - בביקורת הקודמת עלה מתוך התשובות על השאלונים, כי בשנים 2015 - 2017, בממוצע לשנה, כ-62% מהרשויות שבהן כתב המבקר דוח ביקורת פרסמו לציבור את דוחות הביקורת באמצעות אתר המרשתת (אינטרנט) שלהן. עוד עלה כי כ-28% מהרשויות לא פרסמו את הדוח באתר המרשתת שלהן בשום שנה מהשנים 2015 - 2017. בביקורת המעקב עלה כי על פי הנתונים התקפים ביוני 2022, כ-42% מהרשויות המקומיות שהפעילו אתר מרשתת (108 מתוך 256) כלל לא פרסמו דוחות ביקורת באתר המרשתת שלהן. נוסף על כך, כ-67% מהרשויות שבהן כתב המבקר דוח ביקורת לשנת 2020 (138 מתוך 206) לא פרסמו באתר המרשתת שלהן את דוח הביקורת לשנה זו. כך נמצא עוד כי כ-20% מהרשויות המקומיות פרסמו באתר המרשתת שלהן פרוטוקולים של ועדת הביקורת, אף כי אין חובה חוקית לפרסמם, אך רק שתיים מבין המפרסמות (כ-4%) פרסמו באתר המרשתת שלהן פרוטוקול בחצי השנה האחרונה שקדמה למועד הבדיקה (יוני 2022).

דיון בדוח הביקורת ומעקב אחר תיקון הליקויים - בביקורת הקודמת עלה כי בשיעור ניכר של הרשויות המקומיות לא טופלו ממצאי הביקורת כראוי (בכרבע מהרשויות המקומיות לא נדון דוח הביקורת במועצת הרשות המקומית או בוועדת הביקורת, ובכחחצית מהעיריות והמועצות המקומיות לא דן הצוות לתיקון ליקויים בדוח הביקורת). בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי לא תוקן: שיעור הרשויות המקומיות שלא טיפלו בממצאי הביקורת כראוי נותר דומה - בכחמישית מהרשויות המקומיות לא נדון דוח הביקורת לשנת 2020 במועצה או בוועדת הביקורת, ובכחחצית מהעיריות והמועצות המקומיות לא דן הצוות לתיקון ליקויים בדוח הביקורת לשנה זו. נוסף על כך עלה כי מבין הרשויות המקומיות שנמצא בהן כי ועדת הביקורת לא התכנסה או שהתכנסה בתדירות נמוכה מהמחויב בדיון בכל אחת מהשנים 2018 - 2020, בעיריות **טירה, נצרת וקלנסווה** ובמועצות המקומיות **אבו סנאן, אליכין, אעבילין, בוקעאת'א, ג'יסר א-זרקא, יסוד המעלה, מג'דל שמס, משהד, עין מאהל וערערה**, נמצא גם כי דוחות הביקורת של מבקרי הרשויות הללו לא נדונו בכל אחת מהשנים האמורות בוועדת הביקורת או במליאת הרשות המקומית.

השוני בדינים החלים על רשויות מקומיות מסוגים שונים - בביקורת הקודמת עלה כי הוראות בדיון שנועדו להבטיח את מעמד המבקר ואת מועילות הביקורת הוחלו רק על חלק מסוגי הרשויות. בין היתר נקבעו תקנים ותקציב מזעריים ללשכת מבקר הרשות בעיריות אך לא במועצות מקומיות או במועצות אזוריות, כך שכ-70% מהרשויות המקומיות (180 מהן) אינן מחויבות בהעסקת עובדים ובהקצאת תקציב מזערי ללשכת מבקר הרשות. כך נקבעו תדירות מזערית מחייבת להתכנסות ועדת הביקורת וחובת הקמת צוות לתיקון ליקויים בעיריות ובמועצות מקומיות (צו הכינון) אך לא במועצות אזוריות. נוסף על כך לא בוטלו הוראות קודמות בצו המועצות המקומיות באותם נושאים אך בהבדלים מסוימים, בין היתר בעניין היקף משרתו של המבקר, והן ממשיכות לחול במקביל באופן שיוצר אי-ודאות משפטית לגבי ההסדר הנורמטיבי שחל. בביקורת המעקב עלה כי הליקוי לא תוקן: בחלוף 15 שנים ממועד תיקון פקודת המועצות המקומיות לא תוקן צו הכינון ומשרד הפנים נמנע מלהבהיר מהו ההסדר הנורמטיבי שחל על מועצות מקומיות. עוד נמצא כי משרד הפנים

לא פעל להאחדת האסדרה בדין של מנגנוני הביקורת הפנימיים, בשים לב למאפייניהן השונים של הרשויות המקומיות.

מעקב משרד הפנים אחר הגשת דוחות הביקורת ואיכותם - בביקורת המעקב עלה כי משרד הפנים מיסד מנגנון ממוחשב לשיפור ההליך של העברת עותקים של דוחות הביקורת של מבקרי הרשויות המקומיות וכן קבע כללים להגדלת היקף משרתו של מבקר ללא מכרז. נוסף על כך עלה כי משרד הפנים החל לקדם את בחינת תוכנם של דוחות הביקורת.

פרסום ממצאי הביקורת - משרד הפנים החל לקדם הליכי בקרה על פרסומם של דוחות הביקורת של מבקרי הרשויות המקומיות באתרי המרשתת באמצעות ראי החשבון החיצוניים.

עיקרי המלצות הביקורת

מומלץ כי משרד הפנים ימסד מנגנון ממוחשב לניהול אינטגרטיבי ושוטף של הנתונים על מינוי מבקרים ברשויות המקומיות, על היקף העסקתם ועל משך כהונתם וכן על תפקוד יתר מנגנוני הביקורת הפנימיים, וכי מידע זה יעמוד לרשות כל אגפי משרד הפנים, לרשות הממונים על מחוזות משרד הפנים ויתר הגורמים שמידע זה רלוונטי להם. כן מומלץ כי מסד הנתונים יכלול מידע על העסקת עובדי ביקורת בלשכת המבקר ועל התקציב המוקצה ללשכתו כדי שיוכל לשמש בעבודת הבקרה על יישום תקנות תקנים ותקציב. עוד מומלץ כי מיסודו של מנגנון איסוף הנתונים וניהולם וחלוקת האחריות לכך בין אגפי משרד הפנים ומחוזותיו ישקפו את מדיניותו בדבר חלוקת האחריות למעקב אחר תפקוד מנגנוני הביקורת הפנימיים ברשויות המקומיות בין אגפיו ובינם ובין מחוזות משרד הפנים.

על המועצות המקומיות **ג'וליס, כפר מנדא ופסוטה** לאייש את משרת המבקר כנדרש. לנוכח עמדתו של משרד הפנים, ואם הוא סבור שההסדר הקיים בדין אינו מספק מענה הולם במקרים שבהם אי-איוש משרת המבקר נמשך פרקי זמן ממושכים, מומלץ כי יפעל לקביעת מנגנון חלופי ובר אכיפה בשים לב לחלוקת האחריות בנוגע להפעלת המנגנון בין ובין מחוזותיו.

לנוכח החשיבות שבהבטחת גיוון מגדרי, בפרט בתחום הביקורת הפנימית, מומלץ למשרד הפנים לקדם את יישום כלל המלצותיו של צוות המדיניות שהקים בנושא איתור, גיוס וקידום של נשים לתפקידים בכירים, ובין היתר להנחות את הרשויות המקומיות בדבר חובתן בדין לפעול לקידום ייצוג הולם לנשים, בפרט באיוש משרת מבקר הרשות, וכן לקבוע יעדים בעניין זה ולעקוב אחר עמידה בהם.

על מבקריהן של כלל הרשויות המקומיות, ובכללם מבקרי העירייה **ביתר עילית**, המועצות המקומיות **אפרת, בית גן ושגב שלום** והמועצה האזורית **גוש עציון**, להגיש דוחות ביקורת כנדרש.

מומלץ כי בבחירת נושאי הביקורת מבקריהן של כלל הרשויות המקומיות יתבססו על סקר סיכונים, יקפידו לעסוק בנושאים המצויים בליבת העשייה של הרשות המקומית מן ההיבטים הכספיים והציבוריים ויתמקדו בהיבטים החושפים את התנהלות התקינה של הרשות לסיכונים משמעותיים - ויקפידו לבחון את ערכה המוסף של הביקורת לאורך הליך הביקורת כולו כדי להבטיח את איכותה ומועילותה של הביקורת באיתור ובזיהוי ליקויים ובהמלצה על תיקונם ואת תרומתה לשיפור תפקודה של הרשות. עוד מומלץ למשרד הפנים לפעול להסדרת בסיס אחיד ומחייב לעבודת הביקורת.

משהוגשו דוחות ביקורת של מבקרי כלל הרשויות המקומיות ובכללן העיריות **טירה, נצרת וקלנסווה** והמועצות המקומיות **אבו סנאן, אליכין, אעבילין, בוקעאת'א, ג'יסר א-זרקא, יסוד המעלה, מג'דל שמש, משהד, עין מאהל וערעה**, על הרשויות האמורות להקפיד על כך שהם יידונו הן בוועדת הביקורת והן במליאת הרשות בהתאם להוראות הדין, כדי שהליקויים שעלו בביקורת יתוקנו כמחויב בדין, ומנגנון הביקורת הפנימית ברשות יוכל למלא את תפקידו. כך גם על כלל הרשויות המקומיות להקפיד על כינוס הצוות לתיקון ליקויים בתדירות המחויבת בדין כדי להבטיח שהליך תיקון הליקויים יתנהל כראוי. נוסף על כך מומלץ למשרד הפנים לבחון מהם החסמים העיקריים הנוספים המפריעים להתכנסותה של ועדת הביקורת, ולתור אחר פתרונות ותמריצים אפשריים כדי לצמצם את היקפה של התופעה ולהגביר את מחויבותם של כלל הגורמים הנוגעים בדבר לפעילות התקינה של הוועדה.

מומלץ כי כל הרשויות המקומיות יפעלו לפרסום דוחות הביקורת העדכניים באתר המרשתת שלהן ולפרסום הפרוטוקולים של דיוני ועדת הביקורת שבהם נדונו הדוחות. כמו כן, מומלץ כי משרד הפנים ישלים את בחינתם של מנגנונים אחרים למתן פומביות לממצאי הביקורת ויפעל להטמעתם. לדוגמה, מתן ביטוי לממצאי הבדיקה של רואי החשבון החיצוניים כחלק מהביקורת שהם נדרשים לעשות מדי שנה בשנה בנוגע לפרסום דוח הביקורת באתר המרשתת של הרשויות המקומיות, במסגרת התבחינים המשמשים את משרד הפנים עובר לקבלת החלטה על ביזור סמכויות לאותן הרשויות.

על משרד הפנים לפעול מכוח הסמכות שהוקנתה לו להבהרת המצב המשפטי לאשורו בנוגע להסדר הנורמטיבי שחל על מועצות מקומיות. כן מומלץ למשרד הפנים לפעול להאחדת האסדרה של כלל הנושאים הנוגעים למנגנוני הביקורת הפנימיים בכלל הרשויות המקומיות, בשים לב למאפייניהן השונים.

הרשויות המקומיות שבהן לא אוישה משרת המבקר ארבע שנים לפחות משנת 2015 ועד מועד סיום הביקורת בספטמבר 2021

סר שנים בהן לא כיהן מבקר ברציפות ברשות*	מועד סיום הביקורת								שיעור המענק מתקציב הרשות	מענק אידון לנפש	הרשות המקומית
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015				
6	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	13%	732	באקה אל-גרבייה
4	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	11%	1,320	בית שאן ▶
5	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✓	✓	27%	1,323	בסמ"ה ▶
5	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✓	✗	23%	1,482	ג'וליס
4	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	7%	371	גדרה ▶
5	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	19%	1,213	דיר חנא
4	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	25%	1,331	זרזיר ▶
7	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	23%	1,852	יאנוח-ג'ת ▶
6	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	21%	1,148	ירכא
12	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	16%	1,064	כפר מנדא
4	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗	15%	1,570	מבואות החרמון
6	✓	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗	15%	1,364	מרום הגליל ▶
8	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	25%	2,209	ר'ג'ר ▶
14	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗	35%	2,420	פסוטה ▶

רשויות שלא הוזכרו בתת-פרק זה בביקורת הקודמת ✓ משרת המבקר הייתה מאוישת ✗ משרת המבקר לא הייתה מאוישת

על פי ממצאי רואי החשבון החיצוניים ונתונים שהתקבלו ממשרד הפנים על איוש משרת מבקר הרשות במועד סיום ביקורת המעקב, בעיבוד משרד מבקר המדינה.

* בהתייחס לרשויות מקומיות שבהן לא כיהן מבקר עוד לפני שנת 2015 - הנתון מתייחס לתקופה המצטברת שבמהלכה לא כיהן מבקר ברשות.

מידת תיקון עיקרי הליקויים שעלו בדוח הקודם

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן מועטה	לא תוקן			
				הוראות בדיון שנועדו להבטיח את מעמד המבקר ואת מועילות הביקורת הוחלו רק על חלק מסוגי הרשויות. נוסף על כך הוראות קודמות בצו המועצות המקומיות באותם נושאים אך בהבדלים מסוימים לא בוטלו והן ממשיכות לחול במקביל באופן שיוצר אי-ודאות משפטית לגבי ההסדר הנורמטיבי שחל	משרד הפנים	השוני בדינים החלים על רשויות מקומיות מסוגים שונים
				לא כיהן מבקר בניגוד לנדרש בדיון - לפחות ארבע שנים	באקה אל-גרבייה, דיר חנא, ירכא, כפר מנדא ומבאות החרמון	מינוי מבקרים ברשויות המקומיות
				הממונים על מחוזות משרד הפנים נמנעים מלעשות שימוש בסמכות המסורה להם בדיון למנות מבקר ברשויות המתנהלות ללא מבקר מספר שנים	משרד הפנים ומחוזותיו	מינוי מבקרים ברשויות המקומיות
				לא היה בידי האגפים האמונים על הנושא במשרד הפנים מידע על רשויות שקיבלו את אישור שר הפנים להעסקת מבקר במשרה חלקית	משרד הפנים	היקף משרתו של מבקר הרשות
				משרד הפנים לא איגם נתונים על היקף משרותיהם של המבקרים ברשויות המקומיות	משרד הפנים	היקף משרתו של מבקר הרשות

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
				מבקר הרשות לא הגיש דוחות ביקורת כמתחייב על פי דין באחת או יותר מהשנים 2015 - 2017	אופקים, אור עקיבא, אזור, אפרת, בית גן, בסמת טבעון, גבעתיים, זרזיר, חורפיש, מזרעה, עמנואל, שגב שלום, שפרעם	הגשת דוחות ביקורת שנתיים
				היו מבקרי רשויות מקומיות שהגישו דוחות דלי תוכן ודלי ממצאים, דוחות שהמלצותיהם אינן אפקטיביות ודוחות העוסקים בנושאים צדדיים שאינם מבטאים ראייה אסטרטגית של עבודת הביקורת המתבססת על סדרי עדיפויות ועל הערכת סיכונים	רשויות מקומיות מסוימות	איכות דוחות הביקורת והיקפם
				כמחצית מהרשויות המקומיות לא שלחו עותק של דוחותיהן לאגף בכיר לביקורת ברשויות המקומיות	משרד הפנים ומחוזותיו	מעקב משרד הפנים אחר הגשת דוחות הביקורת ואיכותם
				משרד הפנים לא נקט פעולות שיטתיות לביור הטעמים לאי-הגשת דוח ביקורת, ולא ננקטה כל סנקציה כלפי מבקר שלא הגיש דוחות ללא הסבר מספק	משרד הפנים ומחוזותיו	מעקב משרד הפנים אחר הגשת דוחות הביקורת ואיכותם
				אי-כתיבת דוחות ביקורת או כתיבת דוחות דלי תוכן ודלי ממצאים לא הובאה בחשבון בהחלטת משרד הפנים אם לתת אישור פרטני להגדלת משרתו של מבקר ללא מכרז	משרד הפנים	מעקב משרד הפנים אחר הגשת דוחות הביקורת ואיכותם

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
				בשיעור ניכר של הרשויות המקומיות לא טופלו ממצאי הביקורת כראוי (בכרבע מהרשויות המקומיות לא נדון דוח הביקורת במועצת הרשות המקומית או בוועדת הביקורת, ובכחצית מהרשויות לא דן הצוות לתיקונים ליקויים בדוח הביקורת)	רשויות מקומיות מסוימות	דיון בדוח הביקורת ומעקב אחר תיקון הליקויים

סיכום

מנגנוני הביקורת הפנימיים ברשויות המקומיות, ובראשם מבקר הרשות, הם מעגל ההגנה הראשון מפני פגיעה בתפקודן התקיין של הרשויות המקומיות, ועל כן נודעת חשיבות עליונה לכך שהרשויות עצמן יבטיחו את תפקודם התקיין של מנגנונים אלה ואת מועילותם. נוסף על כך, וכדי לצמצם את הצורך בהפעלת סמכויות ההתערבות הנתונות לו, הכרוכה לעיתים בהתערבות במנגנון הדמוקרטיה המקומית, מומלץ שמשדד הפנים ינקוט בכל הכלים העומדים לרשותו לחיזוק מועילותם של מנגנונים אלה ולהבטחת תפקודם התקיין. הדברים אמורים ביתר שאת ברשויות קטנות, פריפריאליות ושאינן איתנות או אינן יציבות, שהיקף הסיוע הממשלתי הניתן להן (כ-78% מהכנסותיהן), ובכללו מענקי האיזון המוענקים להן, גבוה יותר, ושבהן נמצא שיעור גבוה יותר של ליקויים בתפקודם של מנגנוני הביקורת הפנימיים.

